

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Commissie Rijksuitgaven

Aan de voorzitters van de vaste Kamercommissies

Plaats en datum: Den Haag, 14 september 2023
Betreft: Advies behandeling ontwerpbegrotingen 2024 en suppletore begrotingswetten
najaar 2023
Ons kenmerk: 2023Z14979/2023D37011

Geachte voorzitters,

In deze brief adviseert de commissie voor de Rijksuitgaven u over de behandeling van de op Prinsjesdag te ontvangen rijksbegroting 2024 en suppletore begrotingswetten over 2023.

De Kamer heeft op 5 september 2023 op voorstel van het Presidium besloten over een gewijzigde aanpak van de begrotingsbehandelingen, waarbij de Kamer uitgaat van behandeling door de nieuwe Kamer, tenzij de huidige Kamer per begrotingshoofdstuk anders besluit (Kamerstuk 36392, nr. 6). Voorstellen hiertoe kunnen in de plenaire Regeling van Werkzaamheden van donderdag 21 september 2023 aan de Kamer worden voorgelegd. In aanloop naar die besluitvorming is in de RvW van 5 september om een brief gevraagd waarin het kabinet nader beargumenteert welke onderdelen van de begroting geen uitstel dulden en wanneer de Kamer bepaalde begrotingshoofdstukken uiterlijk zou moeten autoriseren om beleid tijdig in uitvoering te kunnen nemen. Na 21 september zal, rekening houdend met de beschikbare vergadertijd, een voorstel aan de Kamer worden voorgelegd voor de spreekijdverdeling voor de voorafgaand aan het verkiezingsreces te behandelen begrotingshoofdstukken. Het verkiezingsreces vangt aan op vrijdag 27 oktober; het eerder geplande herfstreces komt te vervallen.

Om hoe dan ook vast te kunnen houden aan het principe dat de departementale begrotingsbehandelingen pas aanvangen na afloop van de Algemene Financiële Beschouwingen, worden deze gehandhaafd in de reeds geplande vergaderweek (3-5 oktober). Daarin wordt ook de ontwerpbegroting Financiën en Nationale Schuld (IX) behandeld – deze begroting vormt dus bij voorbaat een uitzondering op het uitgangspunt dat alle ontwerpbegrotingen door de nieuwe Kamer worden behandeld. De begrotingshoofdstukken waarvan de Kamer besluit deze nog voor het verkiezingsreces te behandelen, worden ingepland in de twee weken daarna. Stemmingen over de tot dan toe behandelde begrotingshoofdstukken vinden plaats in de laatste vergaderweek voor het verkiezingsreces (24-26 oktober).

In het licht van deze nieuwe realiteit adviseert de commissie voor de Rijksuitgaven u het volgende.

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.ru@tweedekamer.nl

Behandeling ontwerpbegrotingen 2024 in de commissies

De commissie voor de Rijksuitgaven adviseert u te besluiten over de volgende zaken:

1. inbrengtermijnen voor verslag, houdende een lijst van feitelijke vragen (en antwoorden);
2. het houden van een wetgevingsoverleg; en
3. het aanwijzen van één of meer rapporteurs.

Aanbeveling 1: Inbrengtermijnen voor feitelijke vragen

De commissie voor de Rijksuitgaven adviseert de vaste commissies om verslag uit te brengen bij de departementale begrotingswetten in de vorm van feitelijke vragen en de inbrengtermijnen zo vast te stellen dat de antwoorden beschikbaar zijn voorafgaand aan de plenaire behandeling of een eventueel wetgevingsoverleg. Voor begrotingshoofdstukken waarvan de Kamer besluit deze voorafgaand aan het verkiezingsreces te behandelen, wordt de betreffende commissie geadviseerd de inbreng- en beantwoordingstermijnen zodanig vast te stellen dat de antwoorden tijdig voor aanvang van de plenaire behandeling bij de Kamer wordt ingediend. Voor de begrotingshoofdstukken waarvan de Kamer niet besluit deze voorafgaand aan het verkiezingsreces te behandelen, adviseert de commissie de inbrengdatum vast te stellen op woensdag 13 december 2023, opdat alle (nieuw) verkozen fracties inbreng kunnen leveren en de plenaire behandeling direct na afloop van het Kerstreces kan aanvangen.

Aanbeveling 2: Wetgevingsoverleg

Commissies kunnen over (onderdelen van) begrotingshoofdstukken waarvan de Kamer heeft besloten deze voorafgaand aan het verkiezingsreces te behandelen zo mogelijk en gewenst een wetgevingsoverleg houden. Daarvoor zijn twee vormen te onderscheiden:

- Wetgevingsoverleg in de vorm van een begrotingsonderzoek, waarbij de commissie gericht aandacht besteedt aan de opzet en kwaliteit van de begroting in termen van adequate doelen, prestatiegegevens, indicatoren en financiële instrumenten. Het is gebruik dat commissies daarnaast ook enkele specifieke thema's die in de begroting aan de orde komen, agenderen voor het begrotingsonderzoek.
- Wetgevingsoverleg over een deel van de begroting. Ervaring leert dat het voor veel commissies wenselijk is om al dan niet in aanvulling op een begrotingsonderzoek een deel van de begroting of van het beleidsterrein in een afzonderlijk wetgevingsoverleg te behandelen. Deze variant wordt soms ook gekozen met het oog op verdeling van beleidsterreinen tussen bewindslieden.

Voor het plannen van een eventueel wetgevingsoverleg is slechts beperkt ruimte, gelet op de beoogde stemmingen over alle begrotingshoofdstukken in de week van 24-26 oktober 2023. Eventuele wetgevingsoverleggen over (onderdelen van) de overige begrotingshoofdstukken kunnen pas worden ingepland na de beëdiging van een nieuwe Kamer.

Aanbeveling 3: Inzet van rapporteurs

De commissie voor de Rijksuitgaven doet de aanbeveling om één of meer rapporteurs te benoemen die namens de commissie de kwaliteit van de begrotingsvoorstellen beoordelen. Steeds meer commissies kiezen ervoor om zowel bij de begroting als het jaarverslag een (duo van) rapporteur(s) aan te wijzen, die namens de commissie de kwaliteit van de begrotingsvoorstellen beoordelen (bijvoorbeeld op informatiegehalte, inzichtelijkheid, concreetheid, de Strategische Evaluatieagenda, afrekenbaarheid). In het algemeen bestaat een duo rapporteurs uit één lid van een coalitiepartij en één lid van een oppositiepartij. De inzet van rapporteurs blijkt in de praktijk te leiden tot concretere toezeggingen over het verbeteren van de kwaliteit van de begroting. Rapporteurs kunnen een beroep doen op ondersteuning van de commissiestaf en gebruikmaken van de Handreiking controle begroting en verantwoording.

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.ru@tweedekamer.nl

Commissies kunnen besluiten hun begrotingsrapporteurs een mondelinge inbreng namens de commissie te laten verzorgen bij aanvang van een wetgevingsoverleg, dan wel de plenaire behandeling. In dat laatste geval geeft het Presidium voor deze begrotingsbehandelingen bij voorbaat toestemming voor het toekennen van plenaire spreektijd aan rapporteurs.

Het benoemen van rapporteurs bij begrotingshoofdstukken die na het verkiezingsreces worden behandeld, kan aan de orde worden gesteld in de eerste procedurevergadering van de commissie in nieuwe samenstelling.

Begrotingsbrieven Algemene Rekenkamer

Net als voorgaande jaren informeert de Algemene Rekenkamer de Kamer via brieven over aandachtspunten bij de verschillende begrotingshoofdstukken. Deze brieven worden gepubliceerd voor de betreffende begrotingsbehandeling. De Rekenkamer zal echter in tegenstelling tot voorgaande jaren niet bij elk begrotingshoofdstuk een begrotingsbrief opstellen. Het streven van de Rekenkamer is om brieven zodanig te schrijven dat zij desgewenst direct bruikbaar zijn voor Kamerleden. De commissie voor de Rijksuitgaven adviseert de commissies om de ontvangst van deze brieven af te wachten en na ontvangst, eventueel in overleg met de Algemene Rekenkamer, af te wegen of er behoefte is aan een technische briefing hierover.

Plenaire begrotingsbehandeling

De plenaire behandeling van iedere begroting vindt plaats in een debat dat zal worden ingepland na het Kerstreces 2023, dan wel voorafgaand aan het verkiezingsreces, indien de Kamer daartoe besluit. De Kamer ontvangt op korte termijn een voorstel voor de verdeling van spreektijden voor de Algemene Financiële Beschouwingen en de voor het verkiezingsreces te behandelen begrotingshoofdstukken, die afhankelijk zal zijn van het aantal te behandelen begrotingshoofdstukken. De plenaire afronding door stemmingen over alle begrotingen die voorafgaand aan het verkiezingsreces worden behandeld is voorzien in de week van 24-26 oktober 2023.

Controversieelverklaringen

De Kamer heeft op 12 september jl. een besluit genomen over zaken die controversieel worden verklaard. Omdat de augustusbesluitvorming op dat moment al was afgerond, kan het voorkomen dat in de begrotingen voornemens worden gepresenteerd over zaken die in de tussentijd controversieel zijn verklaard. Indien dit zich (mogelijkerwijs) voordoet in bepaalde begrotingshoofdstukken die voorafgaand aan het verkiezingsreces worden behandeld, kan uw commissie desgewenst de betrokken bewindspersoon, voorafgaand aan de behandeling van de betreffende begroting, vragen om in een brief de verwachte consequenties van het controversieel verklaarde onderwerp voor de ontwerpbegroting aan te geven. Het controversieel verklaren van zaken die inhoudelijk ook in ontwerpbegrotingen terugkomen heeft echter geen directe gevolgen voor de behandeling van het betreffende begrotingshoofdstuk. Datzelfde geldt voor eventuele amendementen op begrotingen die raken aan zaken met een controversiële status.

Suppletioire begrotingen 2023

Naast de ontwerpbegrotingen voor het jaar 2024 ontvangt de Kamer dit najaar ook twee rondes suppletioire begrotingen over het lopende begrotingsjaar 2023. Naast de reguliere tweede suppletioire begrotingswetten samenhangende met de Najaarsnota, die uiterlijk op 1 december 2023 bij de Kamer worden ingediend, ontvangt de Kamer dit jaar voor het eerst een extra tussentijdse ronde suppletioire begrotingswetten op Prinsjesdag, de 'suppletioire begrotingen Prinsjesdag 2023'. Tot deze extra ronde is besloten na overleg met de Kamer, onder meer om het aantal incidentele suppletioire begrotingswetten te verminderen.

Het Presidium heeft, op advies van de commissie voor de Rijksuitgaven, op grond van artikel 9.3, tweede lid, van het Reglement van Orde, centraal inbrengtermijnen vastgesteld voor het verslag, houdende een lijst van vragen (en antwoorden), bij deze begrotingswetten. De regering wordt daarbij verzocht de beantwoording aan de Kamer toe te zenden voorafgaand aan de Algemene Financiële Beschouwingen resp. het plenaire Najaarsnotadebat, dat is voorzien voor de laatste week vóór het Kerstreces. De inbrengtermijnen zijn als volgt:

	Suppletioire begrotingswetten Prinsjesdag 2023	Suppletioire begrotingswetten samenhangende met de Najaarsnota 2023
(Uiterste) indieningsdatum	Dinsdag 19 september	Vrijdag 1 december
Inbreng feitelijke vragen	Maandag 25 september 14.00 uur	Maandag 11 december 14.00 uur
Beantwoording	Vrijdag 29 september	Vrijdag 15 december
Behandeling	3-5 oktober (Algemene Financiële Beschouwingen)	19-21 december (Plenair Najaarsnotadebat)
Stemmingen	Dinsdag 10 oktober	Donderdag 21 december

Gebruikelijk is dat suppletioire begrotingswetten samenhangende met de Voorjaars- of Najaarsnota niet separaat (plenair of in een wetgevingsoverleg) worden behandeld, maar dat deze worden betrokken bij het plenaire Voorjaars- resp. Najaarsnotadebat. Voor de suppletioire begrotingswetten Prinsjesdag 2023 wordt naar analogie van die behandelingen een vergelijkbare werkwijze gevolgd door deze te betrekken bij de Algemene Financiële Beschouwingen. Commissies kunnen evenwel besluiten hun eigen suppletioire begrotingswet(ten) in een wetgevingsoverleg te behandelen. Dat wetgevingsoverleg dient dan wel plaats te vinden voorafgaand aan de hierboven aangegeven stemmingsdatum, teneinde, conform [artikel 9.28](#) van het Reglement van Orde, in samenhang over de betreffende suppletioire begrotingswetten te kunnen stemmen.

Praktijkcursus begrotingsbehandeling, inclusief amenderen rijksbegroting

Op 11 september jl. konden Kamerleden en fractiemedewerkers deelnemen aan de cursus 'Begrotingen onder de loep', een praktische cursus over de begrotingsbehandeling, inclusief aandacht voor amenderen. Deze cursus werd verzorgd door medewerkers van de Dienst Analyse en Onderzoek (DAO). Voor eventuele aanvullende vragen of nadere informatie over de begrotingsbehandeling kunt u terecht bij de kenniscoördinator van uw commissie van de Dienst Analyse en Onderzoek. Ook zal door de DAO een notitie worden opgesteld bij de Miljoenennota.

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.ru@tweedekamer.nl

Voor praktische vragen over de begrotingsbehandeling kunt u terecht bij de kenniscoördinator van uw commissie of de Dienst Analyse en Onderzoek.

Hoogachtend,

de voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,

J.C. Sneller

de griffier van de commissie voor de Rijksuitgaven,

M. Schukkink

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.ru@tweedekamer.nl